

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1595. usque ad annum 1600

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1773

VD18 90118677

§. 44. Arminii gesta, & scripta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67263)

Sæcul. XVI.
A. C. 1600.

trium deprædicabat, nostramque voluntatem asserere ad salutem, vel damnationem influere potentius, quam Protestantes hucusque agnovissent, ideo Francisci Gomari sententiam utpote nimis rigidam variis censuris perstringebat, affirmans, quod hac sentiendi ratione Deum peccati Authorem faceret, simulque hominem a piarum actionum studio, & salutis suæ cura averteret. Ne deerant Arminio validi sententiæ suæ fautores, quibus suam quoque factionem semper celebriorem reddere nitentur: inde vero scholastica hæc altercatio, quæ primis annis nonnisi in unius Academiæ Collegiis agitabatur, brevi in publicam controversiam, commune inter Reformatos schisma, ac denique in duas ex una hæresi progenitas sectarum hydras degenerabat, quarum una vocabatur factio Arminianorum, altera autem Gomaristarum. Porro priusquam de hujus controversiæ progressu agemus, haud incongruum erit, utriusque hujus Primipili vitam describere.

§. XLIV.

Arminii gesta, & scripta.

*Hornius in
Hist. Eccl.
Leydeck. not.
ad Horn.
p. 368.*

An Arminius laude, vel vituperio dignus sit, ex Scriptoribus A Catholicis certum judicium efformari haud potest;

test, quippe omnium Sectariorum mo-
 re ab illis, qui ejus sectæ adhærebant,
 summis celebratur elogiis, ejus vero Ad-
 versarii, quos Arminius impugnabat,
 etsi ipsum, priusque suam mutasset sen-
 tentiam, ad sydera usque extulissent,
 mox illum tanquam pestem, atque ob
 ingenium luxurians, & novaturiens ve-
 luti contagiosum hominem abomina-
 bantur: narrat enim Georgius Hor-
 nius, quod Amstelodamense. ut vocant,
 Consistorium nunquam in Arminii di-
 missionem consentire voluerit, cum pru-
 dentiores existimarent, quod ingenium
 tantopere luxurians, ac novitatibus
 inhians evidentiori periculo esset
 in Academia, quam in Ecclesia qua-
 dam particulari, ubi facilius coerceri
 posset. Beza in epistola ad Martinum
 Lydium de Arminio adhucdum ejus
 doctrinæ addicto hæc scripsit: "Scitote,
 „ex quo Arminius Basilea ad nos rediit,
 „ita probatam esse nobis tum ipsius do-
 „ctrinam, tum etiam vitam, ut optima
 „quæque, si eodem porro cursu perexe-
 „rit, de ipso speremus; tribuit enim illi
 „Deus inter cetera felix ingenium re-
 „bus, tum perspiciendis, tum dijudi-
 „candis, cui si pietas, cujus se studio-
 „sum ostendit, deinceps moderabitur,
 „fieri non potest, quin hæc vis ingenii
 „tam ætate ipsa, quam rerum usu con-
 „firmata

Sæcul.XVI.
 A. C. 1600.

Bellius Dist.
 T.I. p.359.
 lit. D.

Martinius
 ep. ad Vor-
 sium.

Sæcul. XVI.
A.C. 1600.

„firmata uberrimos fructus proferat, „
Leydeckerus ex aduerso testatur, quod
Beza de Arminio jam male ominatus
fit, cum Genevæ studiis incumberet:
ceterum Petrus Bælius haud absone
de illo hæc habet: „ longissime sa-
„tius fuisset, si Arminius hebes esset,
„quam ingeniosus, gloria enim dati se-
„ctæ cuidam hominis, quæ celebris est,
„& magros produxit homines, bonum
„est admodum chimericum, si confere-
„tur cum malis realibus, tædio, dolore,
„& amaritudine ab ipso Arminio inde
„degustatis, quibus certe caruisset, si
„Theologus fuisset vulgaris, homo exi-
„lis ingenii, talis, uno verbo, de quibus
„proverbio dici solet, quod tales nullius
„hæresis Authores futuri sint. „ Alii
Arminium deprædicant tanquam Vi-
rum magni, & acuti ingenii, eruditum,
moderatum, virtutis studiosum, pacis a-
mantem, & qui facile videtur acquietu-
rus, si candide, christiane, & theologicè
cum ipso actum fuisset. Martinius quo-
que de Arminio ita scribit: „ Fuit Vir
„Dei timens, eruditissimus, & in contro-
„versis Theologicis exercitatissimus, in
„scripturis potens, valde circumspectus,
„& *anglicis* in philosophicis terminis ad
„res Theologicas accommodandis. „
Buxtorfius quoque Arminium appellat
inclytum Belgii lumen: moderatius ta-
men

Sæcul.XVI.
A. C. 1600.

men elogium eidem attribuit Spanhemius, dum Arminium fatetur fuisse Virum multæ doctrinæ, mansueti ingenii, peregrinatione Helvetica, Genevensi, & Italica excitati, sed acuminis nimii, liberiorisque judicii, oris, ac calami ex obtentu indagandæ Veritatis: quam insulsis vero elogiis Arminium commendavit Latermannus, ex eruditis nullus ignorat. Ita bene vel male de Arminio pro diverso, quo in eum ferebantur, studio, aut odio sentiebant Protestantes: ut ut autem res se habuerit, paucis totum vitæ ejus stadium percurramus. Jacobus Arminius anno Christi millesimo quingentesimo sexagesimo Veteraquinis, seu Aquis veteribus, oppido in Hollandia ad Isalam flumen sito, natus, brevique Patre suo orbatus cujusdam Sacerdotis Catholici cura literis imbuebatur: postea vero Ultrajectum delatus, obeunte eodem Presbytero, unacum Rudolpho Snellio Calvinista anno salutis nostræ millesimo quingentesimo septuagesimo quinto Marpurgum, inde vero Lugdunum Batavorum contendit, ubi in hujus urbis Academia tantum in literis profectum fecerat, ut anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo secundo ipsius Magistratus expensis Genevam missus sub Theodori Bezæ auspiciis sua studia perficeret: postquam
vero

Sæcul. XVI.
A. C. 1600.

vero Petri Rami, qui Ecclesiæ regimen in Democraticum systema transmutare aggressus aliunde Reformatis invisus erat, Philosophiam pertinacius propugnauerat, crescente adversariorum invidia tandem urbe excessit, Basileam profectus, ubi Joannis Jacobi Grynaei magisterio usus Doctoratus laurea decorabatur: demum Basilea Genevam delatus Patavium venit, ut ibidem Jacobum Zabarellam celeberrimum Philosophiæ Professore[m] audire valeret, quo in itinere ex commercio cum Bellarmino quosdam Calvinii errores agnovisse, & nonnulla veræ fidei dogmata hausisse dicebatur, quamvis hoc ab aliis inter meras conjecturas rejiciatur, ac ipsemet Arminius hujus rei famam veluti calumniam a Reformatis in ipsius odium excogitatam confutasse referatur. Postea ex Italia reversus Amstelodami per quindecim annos ad populum dicebat, ubi adversam Delphiensium doctrinam circa prædestinationem referere aggressus est: at mutata, ut memoravimus, sententia illos, qui Deum ex mero beneplacito homines ad æternam mortem damnare docebant, velut hæreticos, ac blasphemos traducebat, asserens, quod Deus ex creatis, & lapsis hominibus illos prædestinaverit, qui vocationem suam in vero fidei obsequio adimplerent.

adimpleturi sint: ex hac autem doctrina Amstelodami non levis inter Ministros Protestantes oriebatur contentio: cum vero Arminius a Synedrio Amstelodamensi dimissus Lugdunum Bavorum ad tradendam Theologiam anno post Christum natum millesimo sexcentesimo tertio evocaretur, sua dogmata cum Francisco Junio, cujus vices in Professoris munere supplebat, contulit, ac majori libertate in docendo usus tam pertinaciter suam propugnabat doctrinam, ut ipsi etiam Scholares juxta diversam Præceptorum institutionem inter se dissidere, atque in factiones scindi inciperent, mutuam altercationem magis accuentibus libellis, quos Arminius sub idem tempus de Providentia Dei, permissione circa peccata, necnon Jure Dei in creaturas evulgabat, non sine maxima Reformatorum invidia. Hos inter Arminius accerrimum hostem experiebatur suum Collegam Franciscum Gomarum, qui publice jactitabat, quod Arminius Papistarum, quo nomine Catholicos appellitabat, doctrinæ, habenas laxaret, ipse vero cum Arministarum sententiis ad Christi judicantis tribunal comparere non auderet, eo quod eorum doctrina adeo nefandis scateret erroribus. Tandem Arminius adversariorum numero, & potentia op-

Sæcul. XVI.

A. C. 1600.

Hist. Ecclesj. Tom. LII.

S s pref.

Sæcul. XVI.
A.C. 1600.

pressus, necnon iniquos hostium suorum ausus pertæsus ex animi mærore anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nono, ætatis suæ quadragesimo nono die decima nona Octobris vitam finivit, relictis post se innumeris sectæ suæ Discipulis. Scripsit hic Vir præcipue tractatum de primariis Religionis articulis, analysin capituli noni ad Romanos, amicam collationem cum Francisco Junio, Examen thesium Gomari, necnon libri Perkinsiani præter tractatum de prædestinationis modo, & ordine, necnon de amplitudine divinæ gratiæ: insuper exstant etiam nonnullæ orationes, & insigniores aliquot tractatus de diversis argumentis unacum epistola ad Hyppolitum a Collibus. Porro Petrus Bertius in oratione Arminii operibus præfixa ipsius vitam descripsit. Ceterum Arminius accusatur, quod Christophoro Ostorodo Sociniano, & Vaivodovio eadem hæresi infecto favorit, ac Socinianorum libros clam in Belgium invehiri curarit, eosque suis affectis distribuierit.

§. XLIV.

Francisci Gomari vita.

*Ifelin. &
Menck. lit. &
Weisman.*

Alter novæ litis Author, ac præcipuus Arminii adversarius erat Franciscus Gomarus, qui anno Nativitatis Domini

tom. 2. p. 357.